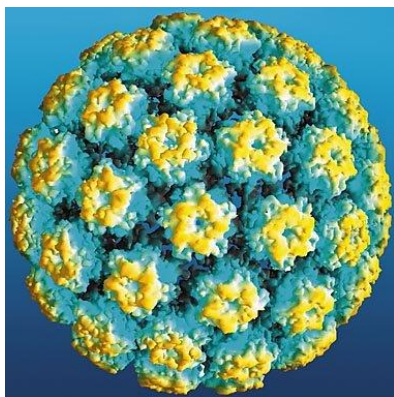

Cepljenje proti okužbam s humanimi papilomavirusi (HPV)

predstavitev za starše

NIJZ

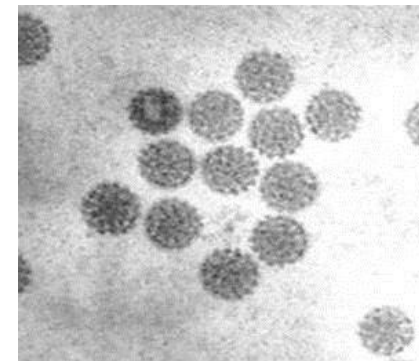
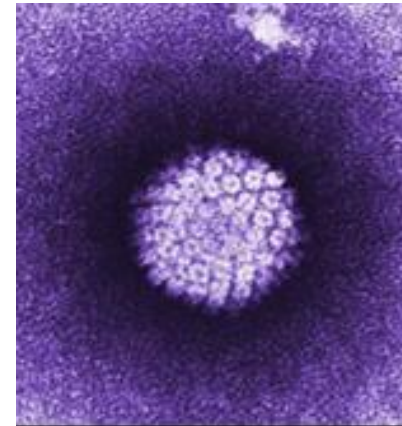
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Cepljenje in cepiva

- S cepljenjem izzovemo imunost tako, da s cepivom v telo vnesemo oslabiljene ali uničene bakterije, viruse ali njihove sestavine
- Cepivo spodbudi imunski sistem, da izdelava zaščitna protitelesa proti povzročitelju nalezljive bolezni in ne more povzročiti bolezni
- Če pride oseba v stik s povzročiteljem bolezni po cepljenju, ga protitelesa prepoznajo in osebo zaščitijo pred boleznijo ali okužbo

HPV (humani papilomavirusi)

- majhni, zelo raznovrstni virusi, z veliko različicami (genotipi)
- živijo v koži ali sluznici in običajno ne povzročajo nobenih težav
- okužene osebe večinoma sploh ne vedo za okužbo in nimajo bolezenskih znakov

HPV

- opisanih več kot 200 različnih genotipov HPV, okrog 45 jih lahko povzroča okužbe rodil in spolovil

genotipi (različice):

nizkorizični 6, 11, ...

visokorizični 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58, ...

Okužba s HPV

- ena najpogostejših spolno prenosljivih okužb v svetu in tudi v Sloveniji
- vsaj polovica ljudi, ki so spolno aktivni, se v življenju okuži s HPV
- pri večini okužba spontano mine, pri nekaterih (10 %) se lahko razvije trajna okužba s HPV
- trajna okužba z visokorizičnimi genotipi HPV je vzrok za nastanek raka materničnega vratu

Načini prenosa okužbe s HPV

- intimni telesni stiki
- spolni odnosi
- z matere na novorojenca

- okužba se prenaša preko kože in sluznice, ne prenaša se s telesnimi izločki

- večina okuženih oseb se okužbe ne zaveda in lahko širi virus naprej!

Posledice okužbe s HPV

Okužba s HPV je povezana z:

- nastankom raka materničnega vratu
- nastankom nekaterih drugih rakov: zunanjega spolovila, nožnice, zadnjika, penisa, ustnega dela žrela ...
- nastankom genitalnih bradavic po okužbi z dvema izmed nizkorizičnih genotipov HPV (6 in 11)

Rak materničnega vratu

- Drugi najpogostejši rak v Evropski uniji pri mladih ženskah (15 - 44 let) - za rakom na dojki
- Letno v Evropi zboli okrog 34.000 žensk, 13.000 jih umre
- V Sloveniji letno zboli okrog 120 žensk, 30-40 jih umre

Zdravljenje okužbe s HPV

Za okužbo s HPV še ni zdravila

- zdravimo in lajšamo bolezni, ki nastanejo kot posledica okužbe s HPV (predrakave spremembe materničnega vratu, raka materničnega vratu in druge rake ter genitalne bradavice)
- redni ginekološki pregledi omogočajo pravočasno odkrivanje že prisotnih predrakavih sprememb in čimprejšnje zdravljenje

Preprečevanje okužbe s HPV

- Dosledno upoštevanje pravil varne spolnosti:

A + B + C

A abstinenca (odlaganje prvega spolnega odnosa)

B zvestoba (zmanjševanje števila spolnih partnerjev)

C kondom

(pravilna uporaba kondoma pomembno zmanjša tveganje za okužbo, vendar zaradi prisotnosti HPV na drugih mestih kože in sluznic, ni popolna zaščita pred okužbo)

- Pravočasno **CEPLJENJE**

Cepivo proti okužbi s HPV

- inaktivirano (mrtvo) cepivo
- ne vsebuje dednega materiala virusa, ne more povzročiti okužbe ali bolezni
- protitelesa pridobljena s cepljenjem ščitijo pred okužbo s HPV

Cepivo proti okužbi s HPV

Namenjeno je preprečevanju okužbe s pomembnimi genotipi HPV:

- **2-valentno cepivo** za preprečevanje predrakavih anogenitalnih sprememb (na materničnem vratu, zunanem spolovilu, nožnici in zadnjiku) ter raka materničnega vratu in zadnjika, ki so posledica okužbe z določenimi onkogenimi genotipi HPV;
- **4-valentno cepivo** za preprečevanje predrakavih sprememb na materničnem vratu, zunanem spolovilu, nožnici in zadnjiku ter raka materničnega vratu in zadnjika, vzročno povezanih z določenimi onkogenimi tipi HPV; tudi za preprečevanje genitalnih bradavic, vzročno povezanih s specifičnimi tipi HPV (6, 11);
- **9-valentno cepivo** za preprečevanje predrakavih sprememb in raka na materničnem vratu, zunanem spolovilu, nožnici in zadnjiku, ki jih povzročajo tipi HPV, vsebovani v cepivu; tudi za preprečevanje genitalnih bradavic, ki jih povzročajo specifični tipi HPV.

Zaščita po cepljenju je dolgotrajna, poživitveni odmerki zaenkrat niso potrebni

Dokazana uspešnost cepljenja pri preprečevanju predrakavih sprememb materničnega vratu

Raziskave so že potrdile učinkovitost zaščite pri cepljenih dekletih - primer Danska:

- Vključene kohorte deklet z > 10% precepljenostjo (roj. 1989-1999)
- pregledana dokumentacija za cca 400.000 žensk/deklet, od teh cca 250.000 cepljenih (62%);

Zaključek: pri cepljenih dekletih so dokazali zmanjšano tveganje za predrakave spremembe na materničnem vratu.

Dokazana uspešnost cepljenja pri preprečevanju genitalnih bradavic

Primer Avstralija:

- več kot 80 % precepljenost
- cepljenje s 4-valentnim cepivom proti HPV je bilo uvedeno v aprilu 2007 za dekleta/ženske, stare od 12 do 26 let

Rezultati cepljenja 5 let po začetku programa:

- Pojavnost anogenitalnih bradavic med mladimi ženskami se je znižala za več kot 90%
- Pojavnost anogenitalnih bradavic med mladimi moškimi se je znižala za več kot 80%; takrat še niso bili vključeni v program cepljenja - gre za posredno zaščito

Varnost cepiva proti okužbi s HPV

- preizkušeno v številnih kliničnih raziskavah
- najpogostejši neželeni učinek je bila reakcija na mestu vboda (bolečina, oteklina, rdečina) in glavobol
- varnost cepiva se nenehno spremlja

Cepivo je varno!

Neželeni učinki po cepljenju proti HPV, 2009 - 2016, Slovenija

Leto	Razdeljeni odmerki cepiva proti HPV	Število prijav NU
2009	14.577	13
2010	20.530	31
2011	17.973	18
2012	15.371	32
2013	13.957	14
2014	11.047	23
2015	8.857	8
2016	10.709	9

Vsi neželeni učinki so izzveneli v nekaj dneh brez posledic.

Zdravniki so najpogosteje poročali o bolečini, rdečini, oteklini na mestu cepljenja, slabosti, glavobolu, povišani telesni temperaturi, utrujenosti in omedlevici. O resnejših neželenih učinkih, kot so anafilaktična reakcija, šok..., pa niso poročali.

Cepljenje proti okužbi s HPV

- Evropska agencija za zdravila (EMA) je odobrila uporabo 4-valentnega cepiva leta 2006, 2-valentnega cepiva leta 2007 in 9-valentnega cepiva leta 2015
- Po svetu je bilo razdeljenih več kot 270 milijonov odmerkov teh cepiv
- Rutinsko cepljenje deklic z zagotovljenim (oziroma delnim) financiranjem poteka v skoraj vseh evropskih državah (razen Estonije in Poljske)*
- Ponekod redni programi cepljenja vključujejo tudi dečke (ZDA, Avstralija...), v EU zaenkrat le: Avstrija, Liechtenstein in Hrvaška*

S cepivom proti HPV se ne sme cepiti

osebe, ki ima dokumentirano:

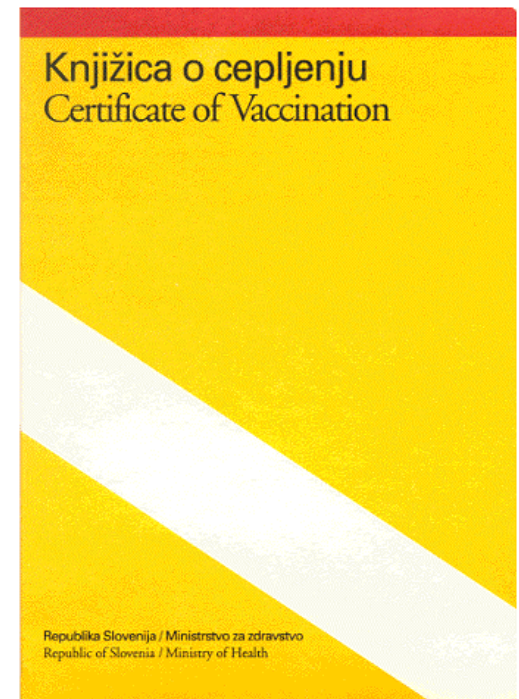
- resno alergično reakcijo na sestavine cepiva
- resen neželen učinek po predhodnem odmerku istega cepiva

Cepljenje se odloži v času hujše akutne bolezni z zvišano telesno temperaturo

Evidentiranje cepljenja

Podatki o cepljenju proti HPV se tako kot pri drugih cepljenjih zabeležijo v:

- zdravstveno dokumentacijo
- in
- knjižico o cepljenju

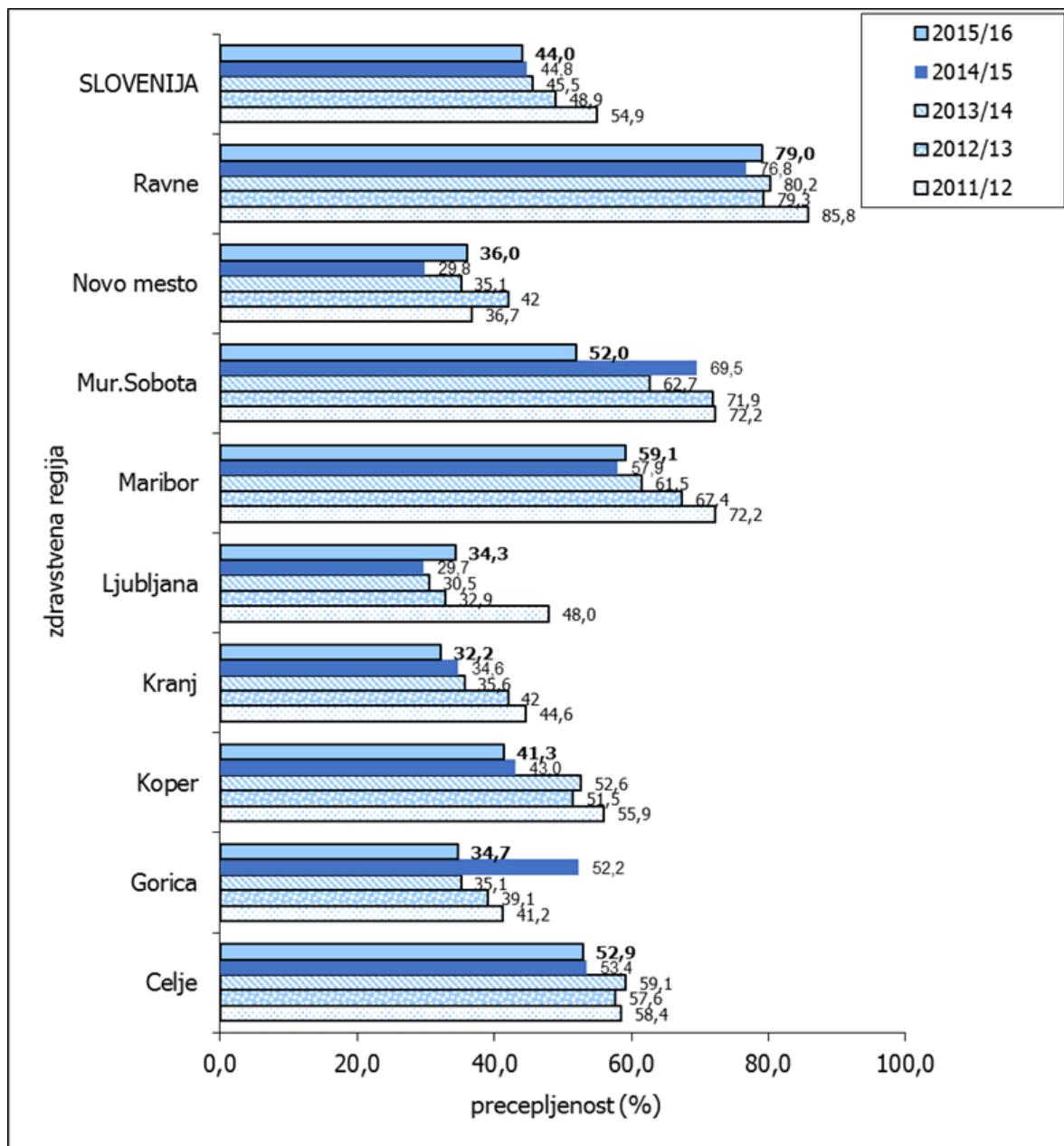
Koledar cepljenja v Sloveniji

STAROST	NALEZLJIVE BOLEZNI, KI JIH PREPREČUJEMO S CEPLJENJEM
Prvo leto starosti	
3 mesece	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib*, otroška paraliza (1. odmerek) pnevmokokne okužbe (1. odmerek)
4 do 5 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (2. odmerek) pnevmokokne okužbe (2. odmerek)
6 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (3. odmerek)
Drugo leto starosti	
12 do 18 mesecev	ošpice, mumps, rdečke (1. odmerek) pnevmokokne okužbe (3. odmerek)
12 do 24 mesecev	davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza (4. odmerek)
Pred vstopom v šolo	
5 do 6 let	ošpice, mumps, rdečke (2. odmerek) hepatitis B (1. in 2. odmerek)
Po vstopu v šolo	
1. razred (6 let)	hepatitis B (3. odmerek)
3. razred (8 let)	davica, tetanus, oslovski kašelj (5. odmerek)
6. razred (deklince, 11 do 12 let)	HPV** (1. in 2. odmerek)
srednja šola (16 do 18 let)	tetanus (6. odmerek)

* okužbe, povzročene z bakterijo *Haemophilus influenzae* tipa b

** okužbe s humanimi papilomavirusi

Precepljenost deklic 6. razredov OŠ proti HPV v Sloveniji

Kaj pomeni odločitev za „ne-cepljenje“

- Lahko ima posledice za zdravje
- Deklica, ki ni bila cepljena, ima večje tveganje, da bo zbolela za predrakavimi spremembami ali rakom materničnega vratu in večje tveganje za druge bolezni, ki so povezane s HPV, kot tudi za zaplete po zdravljenju le-teh

Cepljenje proti okužbi s HPV za dečke

- preprečuje okužbe z genotipi HPV, ki lahko povzročijo raka zadnjika, penisa, ustnega dela žrela in genitalne bradavice
- posredno zaščiti ženske, ker cepljenje zmanjša možnost prenosa okužbe
- v Sloveniji možno samoplačniško cepljenje od 9. leta dalje